

**WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2019/2020**

JĘZYK POLSKI

KURATORIUM OŚWIATY
w Katowicach

wom
CZĘSTOCHOWA

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 13 stron (zadania 1–25).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu**.
6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
7. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
8. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonych napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

KOD UCZNI

--	--	--

Stopień: szkolny

**Czas pracy:
120 minut**

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	Suma
Liczba punktów możliwych do zdobycia	4	1	1	2	2	1	1	1	2	1	2	2	5	2	1	1	2	2	2	2	2	3	4	2	12	60
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																										

Liczba punktów umożliwiająca kwalifikację do kolejnego stopnia: 51

Podpisy członków komisji :

1. Przewodniczący –

2. Członek komisji –

Zadanie 1. (0-4 p.)

Napisz dyktando. W razie pomyłki skreśl cały błędnie napisany wyraz i zapisz jego poprawną wersję powyżej.

Zadania od 2. do 5. dotyczą tekstu W. Markowskiej *Mity Greków i Rzymian*.

Zadanie 2. (0–1 p.)

Objaśnij znaczenie imienia *Herakles*.

Herakles –

Zadanie 3. (0–1 p.)

Wymień dwa przedmioty o charakterze symbolicznym związane z postacią mitycznego Heraklesa.

1)

2)

Zadanie 4. (0–2 p.)

Wytłumacz przenośne znaczenie podanych związków frazeologicznych oraz objaśnij ich pochodzenie, odwołując się do treści mitu.

szata/koszula Dejaniry

Znaczenie:

.....

Pochodzenie:

.....

.....

praca herkulesowa

Znaczenie:

.....

Pochodzenie:

.....

.....

Zadanie 5. (0–2 p.)

Wypowiedzenie *Herakles podjął się tego zadania* przekształć dwukrotnie – w zdanie z czasownikiem

A. w 3 osobie liczby pojedynczej trybu przypuszczającego.

.....

B. w 3 osobie liczby pojedynczej trybu rozkazującego.

.....

Zadania od 6. do 9. dotyczą wiersza Wergiliusza *Do Herkulesa*

Wergiliusz *Do Herkulesa*

Tyś chmur dzieci, o niezwyciężony,
Hyleja oraz Fola¹, prawicą² zmógł³ śmiałą,
Dziw Krety i lwa zwałił pod nemejską skałą;
Ciebie Styks i stróż Orku⁴ zląkł się, w głębokości
Jamy leżąc na stosie wpół-zgryzionych kości;
Ciebie żadne straszycło, ni Tyfej⁵ niezmierny
Nie przeraził swą bronią, ni groźny smok LERNY,
Co gromadą głów wokół siepał⁶ nastroszoną.
Witaj, synu Jowisza, wliczon⁷ w niebian grono,
W święto twoje racz ku nam rażną⁸ zstąpić nogą!

¹ Hylej i Fola – centaury pokonane przez Herkulesa

² prawica – prawa ręka

³ zmóc – pokonać w walce

⁴ stróż Orku – Cerber

⁵ Tyfej – jeden z gigantów

⁶ siepać – uderzać, smagać

⁷ wliczon – zaliczony do jakiejś grupy

⁸ rażny – energiczny

Wergiliusz, *Eneida*, przeł. T. Karyłowski, Wrocław 1950, s. 225–226.

Zadanie 6. (0–1 p.)

Napisz, jaki jest stosunek podmiotu lirycznego do bohatera utworu.

.....

Zadanie 7. (0–1 p.)

Określ nastrój wiersza.

.....

Zadanie 8. (0–1 p.)

Na podstawie podanych w tabeli fragmentów wiersza zapisz dwie różne cechy jego bohatera.

Cytat	Cecha bohatera
<i>Ciebie Styks i stróż Orku zląkł się, w głębokości Jamy leżąc na stosie wpół-zgryzionych kości;</i>	
<i>Ciebie żadne straszycło, ni Tyfej niezmierny Nie przeraził swą bronią, ni groźny smok LERNY;</i>	

Zadanie 9. (0–2 p.)

Wstaw przecinki do podanych zdań i uzasadnij konieczność ich użycia, odwołując się do odpowiednich zasad interpunkcyjnych.

1) *Ani nemejski lew ani Hydra lernejska nie zdołały pokonać Herkulesa.*

.....

2) *Herkules pokonał nemejskiego lwa później zabił Hydrę lernejską.*

.....

Zadania od 10. do 12. dotyczą wiersza Leopolda Staffa *Prometeusz* oraz tekstu Wandy Markowskiej *Mity Greków i Rzymian*.

Leopold Staff
Prometeusz

Wstawszy raz lewą nogą z łóżka Jowisz srogi
Zwołał na zgromadzenie olimpijskie bogi
I rzekł: „Mam tego dosyć! Niech Herkules rusza
I wyzwoli natychmiast z pęt Prometeusza,
Bo czy się wam podoba to, czy nie podoba,
Obrzydła mi już tego pyszałka wątroba
I ten orzeł, co mu ją wieczyście wyżera,
I łańcuchy, i dzikie skały, et cetera.”¹
I poszedł, aby rozkuć go, Herkules z młotem,
Lecz Prometeusz na to: „Ani mowy o tem,
Nie tykaj kajdan, niech ci się nawet nie marzy!
Czy nie widzisz, jak mi z tym Kaukazem do twarzy?”

¹ et cetera – i tak dalej

L. Staff, *Prometeusz* [w:] L. Staff, *Poezje*, Lublin 1986, s. 387.

Zadanie 10. (0–1 p.)

Napisz, czym różni się zakończenie wiersza od zakończenia historii Prometeusza opowiedzianej w micie.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 11. (0–2 p.)

Oceń poprawność stwierdzeń dotyczących wiersza *Prometeusz*. Zaznacz T (tak), jeśli zdanie zawiera prawdziwą informację, lub N (nie), jeżeli informacja jest fałszywa.

1)	Utwór <i>Prometeusz</i> jest wierszem białym.	T	N
2)	Wiersz ma charakter poetyckiego żartu.	T	N
3)	Rytm do wiersza Staffa wprowadzają wyłącznie występujące w nim rymy.	T	N
4)	Autor odszedł od tradycyjnego sposobu przedstawiania postaci Prometeusza.	T	N

Zadanie 12. (0–2 p.)

Do podanych środków artystycznych dopisz po jednym przykładzie z tekstu.

anafa:

epitet:

Zadanie 13. (0–5 p.)

Szkolny Teatr Rampa przygotowuje spektakl *Dwanaście prac Heraklesa* oparty na motywach mitu. Zredaguj zaproszenie na jego premierę. Zachęć do obejrzenia spektaklu, używając dwóch argumentów.

Zadania od 14. do 19. dotyczą fragmentu tekstu Jana M. Długosza *Jest nowy film o legendarnym Herkulesie. Kim jest ten mityczny heros?*

Na podstawie tekstu Jana M. Długosza, *Jest nowy film o legendarnym Herkulesie. Kim jest ten mityczny heros?*

25 lipca w kinach pojawił się film o Herkulesie. W roli głównej wystąpił Dwayne Johnson¹, etatowy kulturysta Hollywood². Wygląda więc na to, że obraz będzie dalszym ciągiem prześladowań, jakim z zajądłością Hery poddają nieszczęsnego herosa producenci.

Jednym z najczęściej używanych fabularnych motorów w popularnym w latach 50. i 60. „kinie sandałowym”³ był mit o dwunastu pracach Herkulesa. Mit wykorzystywany częściowo, jako pretekst do realizacji efektownych scen walki z Hydrą lernejską czy bykiem z Krety (dziwnym trafem stajnie Augiasza w tym zestawie nie występują). Choć znany powszechnie, stanowił dla scenarzystów dość trudne wyzwanie – jak bowiem można w popularnym i przeznaczonym dla szerokiej publiczności filmie uczynić bohaterem kogoś, kto w morderczym szale pozbawił życia własną żonę i dzieci?

Problem ten rozwiązano, tworząc opowieści o wspomnianej Hydrze, ubitych przez herosa smokach, morskich potworach i podłych tyranach. Cykl osiągnął szczyt absurdu w takich dziełach jak „Herkules i Mongołowie” czy „Herkules i człowiek z Księżycy”. Nic dziwnego, że aktorstwo dorównywało kunsztowi scenarzystów. Dobrą ilustracją poziomu gatunku są oryginalne plakaty filmowe – mniej więcej na co trzecim Herkules zrywa łańcuchy.

Nieporozumieniem jest przedstawianie bohatera jako samotnego wędrowca. Tymczasem w wielu mitach, również w dwunastu pracach, Herakles występuje jako wódz zbrojnych wypraw. Po trzody Geriona heros miał wypłynąć z armią zwerbowaną na Krecie, po pas Hippolity ruszył na dziewięciu okrętach.

Mit czy raczej mity o Heraklesie to wiele różnych opowieści i przekazów narastających przez setki lat, często sprzecznych ze sobą nawet w najważniejszych kwestiach. Często widzimy Heraklesa nie tylko jako niszczyciela, ale również budowniczego, założyciela miast, specjalistę od przekopów, kanałów (stajnia Augiasza), podziemnych tuneli i innych monumentalnych struktur. Jego przyjsie oznacza nie zniszczenie, ale nastanie pokoju. Stąd nazwanie go „dobroczyńcą i przyjacielem ludzi”.

Starożytni widzieli w nim nie tylko siłacza, ale również postać tragiczną, szlachetnie i stale opierającą się ciężącemu nad nią fatum, walczącą z nienawiścią okrutnej bogini, wciąż podnoszącą się z upadku. Ale takiego Heraklesa kino nam raczej nie pokaże.

¹Dwayne Johnson [wym. dęjn dżonson]

²Hollywood [wym. holiłud]

³*Kino sandałowe* lub *kino miecza i sandałów* – określenie dotyczące filmów, których akcja toczy się w antycznych czasach. Filmy te są częściowo oparte na realiach historycznych, motywach biblijnych lub mitologicznych. Ich bohaterami są niezłomni herosi.

Zadanie 14. (0–2 p.)

A. Dopisz po jednym synonimie do wyrazów:

– oryginalny –

– sztuka –

B. Dopisz po jednym antonimie do wyrazów:

– oryginalny –

– siłacz –

Zadanie 15. (0–1 p.)

Dokończ zdanie, dokonując prawidłowego dopasowania. Zaznacz znakiem „x” A lub B oraz 1), 2) albo 3).

W kontekście całego artykułu zdanie *Nic dziwnego, że aktorstwo dorównywało kunsztowi scenarzystów* oznacza, że

A.	i scenarzyści, i aktorzy okazali się doskonałymi filmowcami,	ponieważ stworzyli	1)	znakomite filmy.
B.	i scenarzyści, i aktorzy wykazali się brakiem profesjonalizmu,		2)	popularne filmy.
			3)	mało ambitne filmy.

Zadanie 16. (0–1 p.)

Nawiązując do treści mitu o Heraklesie oraz do tekstu Jana M. Długosza, wyjaśnij sens poniższego zdania.

Wygląda więc na to, że obraz będzie dalszym ciągiem prześladowań, jakim z zjadłością Hery poddają nieszczęsnego herosa producenci.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 17. (0–2 p.)

Wyjaśnij, czym różni się sposób przedstawienia Heraklesa w „kinie sandalowym” od jego mitologicznego wizerunku. Podaj dwie różnice, za każdym razem odnosząc się do tekstu Jana M. Długosza oraz do mitu.

1)

.....

2)

.....

Zadanie 18. (0–2 p.)

Wypisz z tekstu po jednym przykładzie wskazanych części mowy.

- 1) Czasownik w formie bezokolicznika:
- 2) Imiesłów przymiotnikowy czynny:
- 3) Imiesłów przymiotnikowy bierny:
- 4) Rzeczownik utworzony od czasownika:

Zadanie 19. (0–2 p.)

1) Utwórz formę miejscownika liczby pojedynczej rzeczownika *mit*.

Mianownik: mit

Miejscownik:

2) Porównaj obydwie formy. Wypisz tematy oboczne i oboczności głosek.

Tematy oboczne:

Oboczności:

Zadania od 20. do 24. dotyczą książki Agaty Christie *Dwanaście prac Herkulesa*.

Zadanie 20. (0–2 p.)

Uzupełnij poniższy tekst informacjami tak, aby autoprezentacja bohatera była zgodna z lekturą.

Nazywam się Herkules Poirot. Mój brat nosi imię greckiego herosa

Urodziłem się w pięknym kraju – Jestem wzrostu.

Podczas odbywanych podróży, mimo wyboistych dróg, zawsze noszę moje ulubione buty – Ubolewam, że nie znam literatury.....

Na emeryturze zamierzam zająć się uprawą

Zadanie 21. (0–2 p.)

Przekształć zdania pojedyncze w złożone, nie zmieniając ich treści.

Detektyw udał się do Francji w celu odnalezienia zaginionego obrazu Rubensa.

.....

Rankiem Herkules Poirot pojawił się w pensjonacie.

.....

Zadanie 22. (0–3 p.)

Napisz, czego dotyczyły zagadki rozwiązywane przez Herkulesa Poirota. Określ motyw działania przestępców.

Tytuły opowiadań	Zagadki kryminalne rozwiązywane przez Herkulesa Poirota	Motywacja przestępców
<i>Lew z Nemei</i>		chęć zgromadzenia pieniędzy na starość
<i>Hydra lernejska</i>		
<i>Byk kreteński</i>	sprawa sfingowanego szaleństwa	
<i>Pojmanie Cerbera</i>	sprawa klubu nocnego hrabiny Rossakoff	

Zadanie 23. (0–4 p.)

Nazwij części mowy i części zdania w podanym wypowiedzeniu.

Nasz detektyw szybko rozwiązał ostatnią, dwunastą zagadkę kryminalną.

Części mowy	Wyrazy	Części zdania
	<i>nasz</i>	
	<i>detektyw</i>	
	<i>szybko</i>	
	<i>rozwiazał</i>	
	<i>ostatnią</i>	
	<i>dwunastą</i>	
	<i>zagadkę</i>	
	<i>kryminalną</i>	

Zadanie 24. dotyczy książek Wandy Markowskiej *Mity Greków i Rzymian* oraz Agaty Christie *Dwanaście prac Herkulesa*.

Zadanie 24. (0–2 p.)

Jakie dostrzegasz podobieństwa między mitycznym Heraklesem a detektywem Poirotem? Wskaż dwa i uzasadnij je, podając przykłady z mitu oraz z książki A. Christie.

Podobieństwo:

.....

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

Podobieństwo:

.....

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

Zadanie 25. (0–12 p.)

W imieniu angielskiego kolekcjonera napisz list oficjalny do Herkulesa Poirota z prośbą o rozwiązanie zagadki kradzieży cennej wazy przedstawiającej walkę Heraklesa z Gerionem.

Postaraj się przekonać słynnego detektywa, by zajął się sprawą. Użyj co najmniej trzech różnych argumentów. Wymyśl niezbędne informacje. Treść listu nie może być krótsza niż 200 wyrazów.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BRUDNOPIS

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....